

גליון מס'

39

סיון תשע"ה,
יוני 2015

הדיין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and its Decisor: Rabbinical Court Decisions in Family Matters

סמכות בינלאומית

עילות גרושין

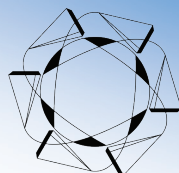
סדרי דין וראיות

תנאים למתן הגט

ביטול גט

מאבקי סמכות

רקמן
מרכז
THE RUTH AND EMANUEL
RACKMAN CENTER

CENTER FOR WOMEN'S JUSTICE
מרכז צדק לנשים

פרסום זה התאפשר הודות לתרומתם הנדיבה של עו"ד רומי תיגר (QC) ורעייתו אסתר מלונדון, אנגליה. This publication was made possible through the generous support of Mr. Romie Tager, QC, and his wife Esther, London, England

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor

גיליון מס' 39, סיון תשע"ה יוני 2015

מ ע ר כ ת ה ד י ן ו ה ד י ן

יו"ר המערכת: פרופ' רות הלפרין-קדרי, ד"ר סוזן וייס

עורך ראשי: פרופ' עמיחי רדזינר

חברי המערכת: עו"ד עדי רז, עו"ד אסנת קרפלוס-גלעם,

עו"ד שי זילברברג, עו"ד אסנת פרינץ

מנהלת ומפיקה: ד"ר גלית שאול

סגנית עורך: מיכל מן

עיצוב וביצוע גראפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן

הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900

טל: 03-5318895, פקס: 03-7360499

E-mail: DVD@rackmancenter.com

www.rackmancenter.com

סימני הבאת פסקי הדין:

פסק דין מלא:

תקציר:

פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

בזה"ז - בזמן הזה

בע"כ - בעל כורחו/ה

ג"פ - גט פיטורין

דמו"י - דת משה וישראל

דר"ת - דרבינו תם

זמ"ז - זה מזו

חדר"ג - חרם דרבינו גרשום

טו"ר - טוען/ת רבני/ת

טו"מ - טענות ומענות

כ"ש - כל שכן

לכו"ע - לכולי עלמא

לפי"ז - לפי זה

עו"ס - עובד/ת סוציאלי/ת

פו"ר - פריה ורביה

פרש"י - פירוש רש"י

צ"ב - צאן ברזל

שאל"כ - שאם לא כן

שכ"ו - שאר כסות ועונה

שלו"ב - שלום בית

חוק"ק - חופה וקידושין

ת ו כ ן ה ע נ י י ם

סמכות בינלאומית _____ 3

עילות גירושין _____ 3

סדרי דין וראיות _____ 5

תנאים למתן הגט _____ 7

ביטול הגט _____ 8

מאבקי סמכות _____ 9

ד ב ר ה מ ע ר כ ת

הערות לשלושה פסקי דין המתפרסמים בגיליון זה:

1. פס"ד מס' 6 עוסק במקרה נדיר יחסית של 'סתירת דין', נושא שעלה גם בגיליון הקודם בפס"ד מס' 8. מאחורי הליך זה עומדת התפיסה הבסיסית של ההלכה שאינה מכירה ברעיון 'סופיות הדין'. ההלכה קובעת שבית הדין יתקן את פסק דינו הן במקרים בהם הדיינים טעו בפסק דינם הראשון, גם אם לא הובאו בינתיים ראיות חדשות (חושן משפט, סימן כה. וראו הדין והדיין 5, עמ' 4) והן במקרים בהם בעל דין הביא ראיות. מעניין לציין כי בנוסח הראשון של תקנות הדין משנת תש"ג לא נזכר הליך זה, אולי בשל זרותו לחשיבה המשפטית המודרנית ובשל הקמת מוסד הערעור. אולם כנראה בשל העובדה שמדובר במוסד מבוסס בהלכה, הוחזרה 'סתירת הדין' לתקנות הדין בשנת תש"ך, והיא גם מופיעה בתקנות משנת תשנ"ג, על שתי הצורות בהן היא יכולה להיווצר: "קכח. חושש בית-הדין שטעה בפסק-דינו, יזמין את הצדדים לבירור נוסף ובמקרה זה רשאי בית-הדין לעכב את ביצוע פסק-הדין עד לבירור; קכט(1). בעל-דין זכאי בכל זמן לבקש דין מחדש מבית-הדין שדן בעיינו על סמך טענות עובדתיות או ראיות חדשות שלא היו ידועות לו בדין הקודם".

לשונן של התקנות (ושל מקורותיהן ההלכתיים) ברורה לחלוטין ומהן עולה כי ברור שההליך יכול להתקיים רק בפני בית הדין שנתן את פסק הדין המקורי, וכפי שבאמת הבין הדין בביה"ד האזורי בפסה"ד דנן. לכן קשה להמעיט בחידושו של ביה"ד הגדול אשר הקים למעשה ערכאת ערעור חדשה בדמותו של הרכב אחר בבית הדין האזורי. אולי ניתן לשער כי מהלך חריג זה קשור לעומס העצום המוטל זה זמן לא מבוטל על ביה"ד הגדול, אשר רבים מתקניו אינם מאוישים.

2. האם אנו שבים לראות את האיום בביטול הגט? בפס"ד מס' 5 נידון מקרה בו האשה לא מחלה מעולם באופן מפורש על כתובתה, אולם בית הדין מונה כמה נימוקים מדוע היא אינה יכולה לתבוע אותה לאחר מתן הגט. באחד מהם הוא מסתמך על שו"ת 'אגרות משה' של הרב משה פיינשטיין, אולם מודע לכך שהמשיב מניח בתשובתו חזקה לפיה נהוג האשה מוחלת את כתובתה במפורש ואילו במקרה דנן חזקה זו נסתרת מפני המציאות הלא מוכחשת שמחילה כזו לא הייתה. לכך יש להוסיף כי הרב פיינשטיין מניח מציאות שלפיה "ידוע לכל ב"ד בעולם שכיון שנתגרשה כבר אין שום תביעות", מציאות שאינה הולמת תיקי גירושין רבים כיום במדינת ישראל. בכל זאת, בית הדין קובע שמתן הכתובה כעת עלול ליצור בעיה בכשרות הגט ("לחוש ללעז"). אמנם, עמדה זו נדחית בידי דעת הרוב בפס"ד מס' 8 (אם כי ב"ד קמא ודעת המיעוט צידדו באפשרות ביטול הגט), זאת למרות שהמקרה שם עוסק בהפרה חמורה בהרבה של התחייבות מפורשת שנתנה האשה.

קריאה מועילה,

פרופ' עמיחי רדזינר

עורך ראשי

אין במובא כאן משום תחליף לייעוץ משפטי

©

כל הזכויות שמורות

ISSN 1565-4176

בית הדין האזורי ירושלים:
הרב ישראל יפרח - ראב"ד
הרב מאיר יששכר מאזוז - דיין
הרב יוסף גולדברג - דיין

נפסק:

הצדדים נישאו ב25.8.94 ולהם 3 ילדים קטינים. האשה הגישה תביעת גירושין בשנת 2010. לדברי האשה אין חיי אישות שנתיים ועזבה את הבית המשותף ביום 15.7.13. יחידת הסיוע המליצו בפני ביה"ד שמוטב לסייע להתגרש בהקדם.

האשה חידשה את תביעתה ב19.2.13 וטענה כי הבעל מתנהג באלימות, משליך חפצים ומקלל, מעשן סמים, משפיל את האשה בביטויים נוראים "קובר אותך מתחת לאדמה", מתעלם מהאשה. בפברואר 2012 היה לו התקף זעם, שבר את הזכוכית, זרק כסא, זרק את תכולת הבית על הרצפה, כביסה מלוכלכת ופחי אשפה, העיף ופיזר קמח וחתך חוטי מזגן כדי "שתחנק היא והילדים".

ב17.11.13 העידו עדים ועדה בשם... שמעה מילים בוטות כלפי האשה וקללות נוראיות, ועוד עדה בשם... . הבעל הודה שהיו קללות בבית וזרק כסא על הקיר וגם זרק חפצים בבית. האשה גם עברה התעללות מינית.

הבעל שאינו זן ומפרנס אף שהוא עובד ובידו לפרנס רק שאינו רוצה לזון את אשתו. הבעל מכור לסמים, אמנם הוא הודה על כך, אבל אמר שעשה זאת אחרי החתונה באישור הרב. הבעל נעדר לילות שלמים מהבית וכך העידו עליו העדות. הבעל מטריד מינית נערה שהייתה בבית כבייביסיטר לילדים. האשה מואסת בבעלה מיאוס מוחלט באמתלה מבוררת, בחיים של צער, כאב והשפלה.

הבעל בסיכומיו כותב כי יש חשיבות עליונה בעניין של שמירת התא המשפחתי והעדויות לא אמרו כן. האב טוען שחינוך וגידול הילדים הוא במסגרת תא משפחתי שלם וכוונתו היא טובה אבל מעשיו, במיוחד עם הדוגמא השלילית כמו עם השמרטפית - אינם טובות, וטענותיו נדחות מבלי בסיס אמיתי. ביה"ד מבהיר בזה כי מעבר לעדויות על אלימות פיזית ונפשית, עומדת לנגד עינינו עדויות נאמנות של העו"ס הגב'... מיום 30.5.10 ששני הצדדים רצונם בגירושין וכמו"כ הוסיפה שם: "הבעל מסר לי שהוא מתכוון להתגרש מאשתו". כמו"כ כתבה העו"ס הגב'... בחו"ד מיום ד' תשרי תשע"ד 8.9.13 ששני הצדדים דברו על כך "שהם נחושים להתגרש". יש להוסיף שהגב'... הוסיפה בסיפא של הדו"ח הנ"ל כי "לצערי, מצב הנ"ל מרשים כבלתי הפיך ואף עם אלמנטים של סיכון, ונראה כי מוטב לסייע להם להתגרש בהקדם ככל שניתן".

כמו"כ העדה ... בעדותה בביה"ד ביום 17.11.13 העידה: "הוא רוצה לגרש אותה, אמר לי את זה כמה פעמים וגם אמר לי מי צריך אותה בכלל והיא רעה ומכשפה ושהיא חולת נפש". ולשאלת ביה"ד "האם שמעת את זה פעם אחת?" השיבה: "הרבה פעמים".

יש לציין שהבעל במהלך חקירת העדה לא סתר את עדותה בנושא זה וכמו"כ אף במהלך כל סיכומיו הארוכים לא סתר

סמכות בינלאומית

1. לבית הדין הישראלי מסורה סמכות גם במקרה בו מנהלים בני הזוג תביעת גירושין אזרחית, והוא עדיף על פני בית דין רבני בחו"ל.

בית הדין הרבני אשקלון:
הרב בנימין בארי - ראב"ד
הרב א. אהרן כץ - דיין
הרב דוד זב לבנון - דיין

העובדות:

בני הזוג מחזיקים באזרחות ישראלית וצרפתית. האשה הגישה תביעת גירושין נגד הבעל בבית הדין הישראלי אולם הוא מתנגד לסמכותו.

נפסק:

לאחר עיון משפטי מחליט ביה"ד שהסמכות לדון בנושא הגירושין מסורה בידיו. ע"פ סעיף 4 א' סעיף משנה א (2) לחוק שיפוט בתי דין רבניים זכאי אדם לפנות לביה"ד בתביעת גירושין גם אם בני הזוג חיים במדינה אחרת אם הם אזרחים ישראלים. במפורש נאמר בחוק שגם אם מתנהלים דיונים בעניין גירושין אזרחיים אין זה גורע מזכות הצדדים לנהל דיון על גירושין כדמו". ביה"ד גם אינו מקבל את הטענה שהוא פנה לביה"ד בפריז. זכותה של האשה לקיים את דיוניה בביה"ד שלנו כי לביה"ד בפריז אין שום סמכות לאכוף את החלטותיו. גירושין אינם עניין טכני של מסירת גט בלבד ויש לכל צד זכות להעלות לביה"ד את תביעותיו בגירושין.

יש לקבוע תאריך לדיון נוסף. על הבעל להגיע בעצמו לדיון או למנות עו"ד שייצג אותו בדיון.

תיק מספר 017606872-21-1
ניתן ביום כ' אלול תשס"ט (9.9.09).
הופיעו: עו"ד לילי הורוביץ (לאשה), עו"ד מירי ברוך (לאיש).

עילות גירושין

2. חיוב בעל בגט על סמך עדויות של עובדות סוציאליות ועדות אחרות על התנהגותו.

ביה"ד הציע לצדדים להיבדק בפוליוגרף, בתחילה השיבו הצדדים שהם מסכימים להיבדק אולם בדיון מאוחר יותר חזר בו הבעל.

✂ נפסק:

דעת הרוב: יש לחייב הבעל בגירושין. הבעל לא הכחיש שנכנס לחדר האשה עם אקדח בידו. סיטואציה מפחידה כזו יכולה לגרום לכל אדם להימלט על נפשו. אין חולק שהמצב בין הצדדים החמיר כתוצאה ממחלת הבעל והתרופות שנטל אשר גרמו לו לדיכאון ואולם בנסיבות אלו יש חשש ממשי למעשים בלתי שקולים, אפילו מתוך כעס רגעי. בנסיבות אלו אין לדרוש מהאשה לחזור לחיות עם הבעל שכן כבר אמרו חז"ל "אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת" ופירש"י "שכשלא ישמר ישכנו" (כתובות עב ע"א).

כמו כן, לו הבעל היה בטוח בצדקתו, ובאמת היה מוכן לעשות ככל יכולתו בעבור שלו"ב, היה מוכן לעבור בדיקת פוליוגרף. אנו יכולים להבין את חששו של הבעל מאיבוד שליטה בחיי האשה אבל היא בוודאי אינה צריכה להסכים לחיות עמו בתנאים כאלו ובוודאי שאין לומר על כגון זה 'סברה וקיבלה' והאשה עזבה את הבית בצדק.

טענת הבעל כי לא מצאנו שקנאות וכפייתיות הינה עילת גירושין הינה שגויה. הגמרא כותבת (כתובות עא ע"ב) כי "המדיר את אשתו שלא תלך לבית האבל או לבית המשתה יוציא ויתן כתובה, מפני שנועל בפניה" והובאו הדברים להלכה ברמב"ם ובשו"ע. מוכח מכאן שאין הבעל רשאי למנוע מאשתו ללכת לאירועים ולמקומות שמקובל ללכת, ואם עושה כן יוציא ויתן כתובה. כן יש להחיל על הצדדים את דברי הגר"ח פלאג'י שכן הצדדים פרודים כבר למעלה משנתיים ויש למנוע את עיגון האשה ללא תוחלת ותקווה.

דעת המיעוט: אין לחייב את הבעל בגירושין אלא רק להמליך בעקבות הפירוד הממושך. קנאותו של הבעל לאשתו נובעת מהתכתבויות ומסרונים החורגים מיחסי איש ואשה תקינים ובעקבות התרחקות האשה מיחסי אישות עימו. כן התנהגות הבעל נבעה כתוצאה מהכדורים שנטל. כמו-כן, לא מוצה הליך שלו"ב ולא הוצגו הוכחות אלא סיכומי טענות גרידא בלי להוכיח את מצבו הנפשי העדכני כיום כך שיש להמליך לגרש בלבד.

הלכה כדעת הרוב ולכן מחייבים הבעל לתת גט לאשתו. במידה והבעל לא יופיע לדיון או יסרב ליתן גט ידון ביה"ד באותו מועד במתן צווי הגבלה כנגד הבעל. הבעל חייב לשלם לאשתו 3,000 ש"ח בעבור הוצאות משפט.

תיק מספר 863269/1.

ניתן ביום כ"ח אדר ב' תשע"ד (30.3.14).

הופיעו: עו"ד דן שלם (לאשה), עו"ד איריס שוורץ ועו"ד רעות דניאל (לבעל).

פסק הדין מתאים גם למדור סדרי דין וראיות.

4. בית הדין קורא לצדדים להתגרש בהסכם למרות קיומן של עילות גירושין מוכחות.

את עדותן של העדות הנ"ל שאכן הצהיר שהוא נחוש להתגרש. מבין השיטין של סיכומי הבעל ניתן לקבוע שעיקר סירובו עתה להתגרש נובע מחששו לניתוק מילדיו בעקבות הגירושין, אך אין עילה זו מצדיקה לעגן את אשתו שאינו חפץ בה כמפורט לעיל.

לאור האמור לעיל מחליט ביה"ד לחייב את הבעל מר ... במתן גט לאשתו באופן מיידי וזאת עפ"י מש"כ בספר מישרים לרבינו ירוחם נכ"ג ח"ח שיש לחייב בגט את שני הצדדים שאינם חפצים זה בזה. קובעים מועד לסידור גט ליום שלישי י"ג אייר תשע"ד 13.5.14 שעה 9:30. במידה והבעל ימשיך בסירובו למתן גט, ביה"ד יקבע מועד להטלת צווי הגבלה כנגד הבעל לכשיתבקש לכך ע"י האשה.

תיק מספר 749077/15.

ניתן ביום כ"ט באדר ב' תשע"ד (31.03.2014).

הופיעו: עו"ד מוריה דיין (לאשה), אין ייצוג (לאיש).

פסק הדין מתאים גם למדור סדרי דין וראיות.

3. חיוב בעל בגט בעקבות התנהגות אובססיבית.

בית הדין הרבני ירושלים:
הרב אברהם שיינפלד - אב"ד
הרב אליהו אברג'יל - דיין
הרב מרדכי טולידאנו - דיין

העובדות:

הצדדים נשואים מעל 25 שנים ולהם 4 ילדים. הצדדים חיים בנפרד למעלה משנתיים.

האשה הגישה תביעת גירושין בה טענה כי לבעל יש קנאות כפייתית כלפיה שהתחילה עוד מראשית הנישואין (מעקבים ובדיקת מסרונים). בעת האחרונה חלה החמרה במצבו של הגבר, בעקבות מחלה בה הוא לקה והכפייתיות התרחבה אף לענייני ניקיון. הבעל הופנה לטיפול נפשי שלא הועיל. כתוצאה מהתנהגות הבעל עזבה האשה את בית הצדדים. האשה ביקשה להתגרש בהסכמה אך ללא הועיל.

הבעל הגיש תביעת שלו"ב בה טען כי המשבר פרץ כאשר גילה כי האשה מנהלת קשר עם ידיד מהעבר. לטענת הבעל לא מוצה ניסיון שלו"ב וכן ילדי בני הזוג מעוניינים כי הצדדים יגיעו לשלו"ב. הבעל תבע בנוסף צו למדור ספציפי וכן ביקש לאסור על האשה לעשות כל דיספוזיציה בנכסי בני הזוג.

כל ענייני הצדדים, חוץ מתביעת הגירושין, מתנהלים בבית המשפט.

במהלך הדיונים סיפרה האשה כי הבעל לא עובד מזה 3 שנים והוא מתעלל בה מילולית. כן סיפרה האשה כי עזבה את הבית לאחר שהבעל האשים אותה בבגידה כאשר הוא בוכה וכשאקדח בידו ומתוך חשש לחייה.

הבעל השיב כי אכן החזיק באקדח אלא שרק איים לירות בעצמו בעקבות כך שחשד באשה. כן טען הבעל שהיה בדיכאון בעקבות התרופות אותן נוטל.

סדרי דין וראיות

בית הדין הרבני פתח-תקווה:
הרב י. יהודה גליק - אב"ד
הרב אליהו דוד רוזנטל - דיין
הרב בנימין לסרי - דיין

העובדות:

הבעל הגיש תביעת גירושין אך האשה דורשת שלו"ב. בשנים האחרונות נמצאים נישואי בני הזוג במשבר עקב התרחקותה של האשה מן הדת ובשל אי קיום יחסים מאז 2010, עובדות בהן מודה האשה. האשה אף תבעה בעבר משמורת ילדים בבית המשפט, עובדה המשמשת את הבעל כדי להראות שהיא זו שרצתה ראשונה בגירושין.

בני הזוג עברו מספר הליכי גישור שלא הועילו וכן החליפו בעבר טיוטות להסכמי גירושין. בשל החמרת הקרע עזב הבעל את הבית. הוא טוען כי קשריו עם הילדים התדרדרו באשמת אמם.

נפסק:

הבעל מבקש להחיל את דינם של רבינו ירוחם והגר"ח פלאג'י לפיו פירוד של שנה או שנה וחצי מאפשר כפיית גט על בן הזוג הסרבן. על מקורות אלה הגיב ב"כ האשה כי לדעת פוסקים רבים פירוד ממושך אינו עילה לכפייה או חיוב בגט. בית הדין מסכים עמו: "הדין דין אמת ומה שהביא מאותם פוס'ד ופוסקים שריר בריר וקיים, אך גם אנו לא אמרנו לחייב או לכפות את האשה לקבל הגט, רק המלצה".

מכיון שהיחסים בין הצדדים התדרדרו החל משנת 2006 מסיק ביה"ד כ: "אין חולק שבין הצדדים נפערה תהום ויש קרע שאינו ניתן לאיחוי. ובפרט, שהצד המבקש שלום בית לא עשה דיו בשביל להשכין שלום ביניהם, מה גם, שנראה שיש הכחשה בין הצדדים על כל דבר, והיו בעבר, בתחילת הסכסוך בגישור לצורך הכנת הסכם גירושין, וגם היו אצל כמה יועצות למשך זמן רב ומפגשים רבים, הליך שלא צלח. הבעל מצידו, לכל אורך הדרך מאז בא בשערי בית הדין היה איתן בבקשתו להתגרש ומתעקש על כך שלאור טענותיו, והמשאבים (הכספים) הרבים שהשקיע ביעוץ בתחילת הסכסוך, והכל כשל, מבין שאין לו שותף לעשיית שלום בית. לאור האמור, ולאור הפירוד הניתוק והניכור הממושך בין בני הזוג, נראה שאין מנוס מלהמליץ לצדדים להתגרש בכפוף לחתימה על הסכם גירושין כולל הוגן ומכבד".

על כן המסקנות הן: דוחים את תביעת האשה לשלו"ב; ממליצים לצדדים להגיע להסכם גירושין הוגן ומכבד; אם לא יגיעו להסכם בדבר הכתובה תוכל האשה לתבעה לאחר הגירושין; על הצדדים להגיע להסכם תוך 60 יום ולאחר שיוודעו על הסכמה ייקבע מועד לסידור גט.

תיק מספר 831981/3.

ניתן ביום כ"ז אלול תשע"ד (22.9.14).

הופיעו: עו"ד אברהם אינדורסקי (לאשה),

עו"ד אהרון בניסטי (לאיש).

למדור זה ראו גם פסק דין 9.

5. אי פסיקת כתובה בשל מחילה משתמעת של האשה במועד סידור הגט.

בית-הדין הרבני תל אביב:
הרב נחום פרובר - אב"ד
הרב יצחק הדאיה - דיין
הרב מרדכי רלב"ג - דיין

העובדות:

הצדדים התגרשו, ולאחר כשנה התקיים דיון בעניין הכתובה בו הוסכם על הגשת סיכומים ואף הוטל עיקול להבטחת זכויות האשה בכתובה. בהמשך לטענת הבעל לפיה הוטעה על ידי האשה בסידור הגט שכן מחלה על כתובתה, ביקש בית הדין את התייחסות הרב מסדר הגיטין. מסדר הגיטין הבהיר כי הבעל הובא לסידור הגט בצו הבאה והסכים לגרש. הרב לא שאל את האשה בעניין הכתובה, אך הניח שבהיותה חפצה בגירושין ואף תבעה גירושין (הגם שגם הבעל תבע גירושין), אין מקום לתשלום כתובה. הוא הוסיף כי באם הייתה האשה נשאלת במעמד סידור הגט על ויתור הכתובה, הייתה משיבה בחיוב. לסיכום כותב מסדר הגיטין כי אכן לא הייתה מחילה מפורשת של כתובה מצד האשה, ואולם לדעתו אין מקום לבקשה.

נפסק:

לא נראה לנו לחייב את הבעל בכתובת האישה וזאת מהנימוקים דלהלן:

א. במקרה שלפנינו האשה היא זאת שתבעה גירושין. פסה"ד מיום י"ד אייר תשע"א (18/5/2011) בא בעקבות תביעת האשה לחייב את הבעל בגט וכפי שמופיע בתחילת פסה"ד "לפני ביה"ד עומדת כיום תביעת האשה לחייב את הבעל בגירושין".

ובטור אה"ע סימן קי"ח כתב:

"מי שהיא תובעת לבעלה לגרשה ויצאו הגירושין ממנה אין לה מן הדין לגבות זולתו מה שהיא טוענת ויתברר מסכום נדוניתה ולא נחוש למה שימצא כתוב ממנה בכתובתה".

ב. בסיכומי האישה לחייב את הבעל בגט שהוגש ביום 7/3/2010 מובאת טענת האישה כי היא מואסת בבעלה [ראה שם בסיכומים החל מסעיף 19 ואילך] וכן ביה"ד בפסק דינו מיום י"ד אייר תשע"א (18/5/2011) הביא את הנימוק של טענת מאיס עליי.

והדין הוא: אישה המואסת בבעלה ובעקבות טענה זו התגרשו הצדדים מפסידה כתובתה.

ג. הדברים הנ"ל שכתב כבוד הרה"ג צבי בן יעקב שליט"א הנזכרים לעיל.

נפסק:

יש לדון האם רשאי ב"ד שלא נתן את פסה"ד לדון בסתירת הדין על פי ראיות חדשות שלא היו בפני ביה"ד הראשון שפסק. נכון שמלשון התקנה משמע שדווקא אותו ביה"ד שיצא מתחת ידו הפסק דין הוא אשר ידון בראיות החדשות אולם נראה בסברא שהתקנה דיברה כאשר הכל כתיקונו וביה"ד קמא, שבקי בתיק, ראוי שיעיין בשנית לאור הראיות החדשות המוגשות לפניו ובלבד שבי"ד זה קיים ואין לו כל מניעה להמשיך לדון, אבל ודאי שלא הייתה כוונת כותב התקנות שאם ביה"ד קמא לא יכול לדון מכל סיבה שהיא הרי שוב לא ניתן לדון בראיות החדשות. זה לא יכול להאמר, שאם לא כן הרי מידת הדין לוקה בחסר.

זאת ועוד, אם לא נפרש כן את התקנה הרי יצטרכו המבקשים ללכת לערער ויטענו כי בידם ראיות חדשות ואז ישיבו פניהם ויקים בטענה כי ביה"ד הגדול לא שומע ראיות חדשות ויחזיר אותם לביה"ד האזורי. והרי ביה"ד קמא לא יכול לדון מחמת סיבה שהיא (נפסלו, פרשו וכדומה), אם כן בהכרח ידון בזה הרכב אחר שלא ישב בדיון.

לשון השו"ע (ח"מ סי' כ סע' א) היא כי "מי שנתחייב בב"ד והביא עדים או ראייה לזכותו, סותר הדין וחוזר, אע"פ שכבר נגמר ואפילו אם פרע כבר, כל זמן שהוא מביא ראיה, סותר..." ומשמע שכל זמן שמביא ראיה חדשה סותר הדין. כן משמע מדברי שו"ת הרשב"א (חלק א סימן אלף קיח) שכתב: "כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין. הילכך חותכין דינו היום ושומעין דבריו למחר, אם מביא ראיות לסתור את הדין." הלשון 'כל זמן שמביא סותר' משמע אפילו זמן ארוך ולא הגבילו זאת חכמים בתנאי שביה"ד קמא, שכתב את פסק הדין, קיים ויכול לדון בו.

כן בא כוח המערערת הביא ראיות לטענתו כי ב"ד יכול לדון בפס"ד שיצא ע"י ב"ד אחר, ובלבד שיש בידי המבקש ראיות אחרות שלא היו לו או שלא ידע מהם: משו"ת מנחת יצחק (חלק ו' סימן קנז), מפד"ר ו (בעמ' 317) ומספרו של פרופ' שוחטמן, שלמד כן מדברי הירושלמי (בבא קמא פרק ו' הלכה ז'). סוף דבר הערעור מתקבל ויש להעביר את התיק לכבוד ראב"ד ביה"ד קמא על מנת לקבוע הרכב אחר לדון בתיק זה.

מספר תיק: 946964/1.

ניתן ביום י"ח בתמוז תשע"ד (16.7.14).

הופיעו: עו"ד שי זילברברג ועו"ד אוסנת פרינץ ממרכז רקמן (לאשה), עו"ד חיים זוארץ (לאיש).

למדור זה ראו גם פסקי דין 2, 3, 10, 11.

ד. הצדדים התגרשו בתאריך ט"ו תמוז תשע"א (17/7/2012) פתיחת תיק לתביעת כתובה נפתח לאחר הגירושין בתאריך 12/1/2012 נושא הכתובה לא הועלה כלל קודם לגירושין [ראה סיכומים מב"כ האישה מיום 7/3/2010] ונצטט את הדברים שכתב האגרות משה [ומובאים בסיכומי ב"כ הבעל] אה"ע חלק ד' סימן קט"ו...

נכון שבמקרה שלפנינו לא הייתה מחילה מפורשת מן האישה, אולם מכיוון שהאישה כלל לא הזכירה קודם לגירושין את נושא הכתובה [לטענת הבעל בכל הסכמי הטיטות שביניהם דובר על ויתור כתובה ראה סעיף 24 ל"הודעה מטעם הנתבע"] ובוודאי שאם הייתה נשאלת האישה במפורש הייתה מוותרת וכפי שכותב הרה"ג צבי בן יעקב שליט"א, ועל פני הדברים לבעל היה ברור שהאישה לא תתבע את כתובתה על כן יש לחוש ללעז וכפי שכותב האגרות משה.

למסקנת הדברים דעת ביה"ד כי אין לחייב את הבעל בכתובת האשה.

לאור הנ"ל פוסק ביה"ד כדלהלן:

א. דוחים את תביעת האישה לחייב את הבעל בכתובתה.

ב. המופיע בסעיף ב' להחלטת ביה"ד מיום י"ד בסיון תשע"ב (4/6/2012) שבו מופיע: "עד למתן החלטת ביה"ד יוטל עיקול בסך 260,000 ש"ח מהכספים המגיעים למשיב מתוך חלקו במכירת הדירה והנמצאים בידי המבקשת" מבוטל החל מיום א' ניסן תשע"ד (1/4/2014).

תיק מס' 351420/3.

ניתן ביום ד' אדר ב' תשע"ד (6.3.14).

הופיעו: טו"ר צבי גלר (לאשה), עו"ד עזרא אושרי (לאיש).

פסק הדין מתאים גם למדור ביטול גט.

פסק הדין עוסק גם בנושא כתובה.

6. סתירת דין במקום שבו ההרכב המקורי שדן בתיק אינו יכול לדון עוד.

**בית הדין הרבני הגדול
הרב ציון בוארון - יו"ר
הרב א. אהרן כץ - דיין
הרב מיכאל עמוס - דיין**

העובדות:

המערערת הגישה בקשה לסתירת דין בפני כבוד בית הדין קמא ואולם בטרם הכרעה בגוף הבקשה, הדין שדן בתיק פסל עצמו. בשל כך המערערת ביקשה מראב"ד ביה"ד קמא למנות הרכב חדש שידון בתיק וזה סירב מטעם ש"בתקנה קכט(1) נכתב כדלהלן: 'בעל דין זכאי בכל זמן לבקש דיון מחדש מבית הדין שדן בעניינו...' דהיינו רק בית הדין שדן בעניינו של המבקש יכול ומוסמך על פי חוק לקבל החלטה של סתירת הדין ודיון מחדש, ואין הליך של סתירת דין על ידי העברה להרכב אחר שלא דן בעניינם של הצדדים".

תנאים למתן הגט

7. גבולות יכולתו של בעל להתנות תנאים למתן הגט במקרה בו ניתן פס"ד לחיוב או כפיית גט.

בית הדין הרבני הגדול:
הרב דוד ברוך לאו - יו"ר
הרב ציון אלגרובלי - דיין
הרב א' אהרן כץ - דיין

העובדות:

מדובר בפס"ד שפורסם במאגרים במלואו ומפאת חשיבותו הבאנו את תקצירו כאן. גם פס"ד קודם בתיק זה מביה"ד הגדול (880581/1) פורסם במאגרים.

פסה"ד מכיל נימוקים לפסיקת ביה"ד הגדול לפיה יש מקום לדון בחיוב בגט וביה"ד האזורי מתבקש לדון ולהחליט בנושא. הבעל טוען שהוא מוכן לתת את הגט מרצונו אם יתמלאו תנאים מסויימים הנוגעים להסדרי משמורת הילדים.

נפסק:

הרב לאו: "יש לחלק בין מקרה שיש צדק בטענת הבעל, לבין מקרה שהבעל אינו רוצה אלא למצוא אמתלא לעכב את הגירושין, וגם יש לחלק בין הטעמים לחיוב הבעל לגרש". מדברי ספרי השו"ת 'ושב יעקב', 'שיבת ציון' ומהרש"ם עולה "שבכל אופן שבו יש לבעל טענה נכונה שרוצה לדון עם האשה בדיון תורה, אין לכפותו לחלוץ או לגרש, ואפילו אם לא ברור שטענתו צודקת אלא שיש מקום לדבריו, הדין כן... אמנם כל זה במקום שהבעל רוצה לעכב את הגט או החליצה בגלל שתובע דבר שמגיע לו מעיקר דין תורה, וכגון שרוצה שתתקן עמו לדיון... אבל במקום שהבעל דורש דבר שאינו מגיע לו מעיקר הדין, אלא רוצה שתתן להתנות על הגט בזה דינו תלוי במחלוקת הפוסקים".

לשיטת מהרשד"ם הבעל יכול להתנות אפילו בדבר שאינו מגיע לו מעיקר הדין, אם מדובר בתנאי שהאשה יכולה לקיימו, ואם כפו אותו בכל זאת - הגט פסול. אסור גם להפעיל נגדו הרחקות דר"ת. מנגד, מדברי הרשב"ש ואחרים עולה כי אין לבעל זכות להתנות במקום שכופים אותו לגרש. מחלוקת זו נידונה בדברי אחרונים וכן בבית הדין הרבני: "אמנם בעיקר הדין משמע מדברי מהרש"ם והעין יצחק הנ"ל שהם חששו לדינא לדעת מהרשד"ם, וכ"כ הגרי"ש אלישיב זצ"ל בהסכמה לספר כפיה בגט. אמנם נראה שאין זו אלא חומרא בעלמא, שהרי רוב הפוסקים נוקטים לכאורה שלא כדעתו, וכמו שהתבאר, ואולי יש לחשוש לחומרא זו רק שלא לכפות על הגט, אבל במקום חיוב לגט, יש לצדד להקל יותר". הדיין גם מסתפק אם ניתן להפעיל הרחקות דר"ת במקרה זה, וקובע שאם תביעת הבעל "מוצדקת

מעיקר הדין, נראה ודאי שיש לחשוש לשיטת השיבת ציון ודעי' מיה, ושייתכן שאין חולק בזה שאין לכפות, ומסתבר גם שאין לעשות הרחקות דר"ת".

"לסיכום: הדין במקרה זה לכאורה נחלק לשלש אפשרויות: א. באופן שהבעל טוען טענה שנראית לבית הדין כטענה נכונה, והאשה רוצה לפגוע בזכויותיו, יש בהחלט מקום לקבל את תביעתו, ולא לכפות עליו לגרש בשום דרך, ואפילו על ידי הרחקות דר"ת, עד שיתבררו טענותיו בבית הדין. ב. באופן שטענות הבעל אינן מוצדקות, והוא מנסה לסחוט מהאשה ויתורים שאינם מרצונו, צדקים בענייני משמורת הילדים, נראה שיש לדחות את טענתו, ולחייבו לגרש, כפי שיראה לבית הדין במקרה זה, וניתן להפעיל נגדו סנקציות משום הרחקות דר"ת. ג. באופן שהחיוב לגרש נובע מכך שהבעל אסר את אשתו עליו ע"י שווייה אנפשיה חתי' כדאיסורא, יש לכפותו לגרש בלא שום תנאים, ובזה נוקטים הרשב"ש ונכדו הר"ש דוראן שאפילו אם האשה תסכים לתנאו כופים לגרש בלא תנאי.

מכיוון שלפי התרשמות בית הדין נראה כי הזמן שחלף רק מלמד על הריחוק הגדול ביניהם, ואין כל הצדקה להמשך הקשר, נראה היה כי יש מקום לחיוב בגט, כפי שכתבנו".

הרב אלגרובלי: "נראה לי שבעל שחייב לתת גט או שכופין אותו לגרש, אין הוא יכול להתנות תנאים לקיום דיון וביור בתביעותיו לפני הגט". הבסיס לדרישת הבעל הוא בדין 'עביד איניש דינא לנפשיה' שהוא מוגבל, וניתן להפעלה רק במקרה שברור שהצדק עם העושה דין לעצמו. מטבע הדברים, תביעות גירושין הן מתמשכות ואין כלל בטחון שהצדק עם הבעל: "תפוס את הוודאי כלומר שמחויב לתת גט, והנח את הספק, כלומר התביעות שטרם התבררו, ובפרט שתופס צער עיגון האשה בשביל ממון שהוא לא מבורר, ויוער שאפילו כשמדובר בתביעות המתאפיינות בממון, קיי"ל נזקקים לתובע תחילה, ומשכך בתביעת גירושין שנושאי הלוואי הם תביעות רכושיות וכספיות, יש להזדקק ראשית כל לתביעת הגירושין. כמו כן ייתכן מאוד שלא ניתן להשתמש בגדר עביד איניש דינא לנפשיה כשהתביעות שונות במהותן, כלומר משכון העיגון תוך עיכוב הגט בשביל תביעות כספיות. וק"ו בנידוננו, שהצבת תנאים נוגעת בין היתר לצד ג', קרי: הילדים, לא ניתן למשכן את החזקתם ומשמורתם באמצעות עיכוב הגט, שאחריתם מי ישרונו".

"בנוגע לשימוש בדברי מהרשד"ם יוער גם שרבים החולקים על מהרשד"ם, ויש אף בעיות נוספות בשיטתו וכן ספקות אם היא רלוונטית למקרה כגון זה שלנו. לדברי הדיין, ממקורותיו של מהרשד"ם עולה כי לא ניתן להתנות תנאי שאינם מוסרי או כזה שגורם עוול חמור או שאינו מוגבל לזמן סביר, וזכותו של ביה"ד להתערב כדי שלא יוצב תנאי כזה.

"כמו כן, ייתכן מאוד כשאין ברירה אחרת, והאשה עומדת בנחיתות להתגרש ללא תנאים, הבעל לא יכול להתנות תנאי שבנקל לקיימו, או שהוצב בהקשר מוסרי לתיקון עוולה העלולה להיווצר, היות ונראה שכוונת מהרשד"ם היא רק להשתדל לבוא בדברים עם האשה תוך עיכוב הכפייה או החיוב או ההרחקה ולבדוק את נכונותה להישבע או לקבל בנדר או בחרם שלא להתחתן עם

כתב המהר"ם מלובלין שהגט בטל שכן ניתן על תנאי והאשה לא עמדה בתנאי. נקבע כי אמנם יש החולקים על המהר"ם מלובלין ואולם רבים מן הפוסקים סוברים כמוהו, קרי אם היה תנאי בשעת סידור הגט, וצד לא עמד בתנאי, הגט פסול. לפיכך, מגיע הדין למסקנה כי הבעל הוטעה לחשוב שהשיג את מבוקשו בהסכם ולאחר מכן התברר לו שלא כך הדבר, ומשכך, כל מתן הגט היה בטעות והגט בטל. דעת המיעוט אישרה את פסק דינו של בית הדין הרבני האזורי וקבעה כי כל עוד האשה לא תעביר את התיק לדיון בבית הדין כמוסכם, היא מנועה מלהינשא כדמו"י.

דעת הרוב - **הרב היישריק והרב כץ**: דעת הרוב קיבלה את הערעור וביטלה את שתי החלטות בית הדין האזורי, תוך קביעה כי מדובר בהחלטות כבדות משקל, בעלות השלכת רחב שיש בה תקדים שאינו מאפשר את הותרתן על תילן.

בנושא כשרות הגט, קובע בית הדין כי הנו חולק על דעת המיעוט מכל וכל. במקרה הגט מוינא, לא דובר בתנאי מפורש בגט. באותו מקרה, ברור שהבעל הסכים לתת את הגט רק בעקבות ההבטחה שניתנה לו, כמוה כאומדנא דמוכח וגלוי דעת שהגט בטל ללא קיום ההבטחה. באותו מקרה, לא הובטח לבעל שהגט בטל, אלא שהאשה תשוב להינשא לו, כלומר הגט - גט.

כאשר עושים הצדדים הסכם והפרת ההסכם היא בדבר צדדי כמו תביעות ממוניות, אין ספק כי הדברים אינם יכולים להוות עילה לביטול הגט. במקרה הנדון, קובע בית הדין שהשלום היה רחוק מן הבית זמן רב, והבעל רצה לנצל את נתינת הגט כדי להפטר מהתחייבויות כספיות, ועל כן לא ניתן לומר שהגט היה תלוי בכך.

בית הדין מוסיף כי במקום שההסכמה הייתה בנוגע לגובה דמי מזונות הילדים ואף ביחס למקום הדין בעתיד, היא נעשתה בין צדדים לא נכונים, שכן התובעים האמיתיים של דמי המזונות הנם הילדים, והוריהם אינם יכולים לעשות ויתורים על גבם, ועל כן יכולים הם להגיש תביעה מטעמם. אין מדובר בתחבולה משפטית אלא שמלכתחילה הצד האמיתי לדון בכך הם הקטינים עצמם. בסיס החיוב על פי דין תורה הוא שהאב חייב לזון את ילדיו. אין מקום שעניין הגט יהיה תלוי בתנאי זה. בית הדין מוסיף כי ממילא הסעיף בהסכם הקובע את גובה המזונות, נתון לשינוי עם השתנות הנסיבות, ולפיכך בוודאי שלא יעלה על הדעת שנושא גובה המזונות יהווה עילה לביטול גט. הדבר ידוע לכל עו"ד והצדדים בתיק זה היו מיוצגים עת חתמו על ההסכם, ולפיכך ברור כי הבעל לא היה "מוטעה".

בית הדין מציין כי בימינו נוהג שבשעת הגט מוסר הבעל מודעה בדבר ביטול כל התנאים שקשורים עם הגט ומסכים לכך שהגט יינתן ללא כל תנאי. בית הדין מציין שכל גדולי ישראל פסקו כהסמ"ע ודחו את דעת מהר"ם מלובלין, ואם הבעל לא היה מודע לכך, הרי שהוא הטעה את עצמו ואין זה נוגע לכשרות הגט. בית הדין מפנה להסכם המקורי בו נכתב כי סמכות הדיון תהא לבית המשפט, ורק במהלך הדיון, נאלצה האשה להסכים לדרישת הבעל להחליף את המילים ל"בית הדין הרבני". ברור כי הדבר לא נעשה מיראת שמיים של הבעל, אלא שהבעל רצה לנצל את הלחץ שהאשה הייתה נתונה בו לקבל את הגט.

הקרוב, אולם אם עומדת על זכויותיה בוודאי שאין להפסידה אפי' בתנאי שבידה לקיימו. ולסיכום, על משמורת אעמוד לחייב את הבעל בגט ללא הצבת תנאים".

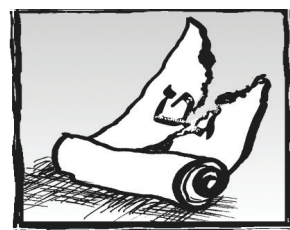
תיק מספר 880581/9.

ניתן ביום כ"ה בתמוז התשע"ד (23.7.14).

הופיעו: עו"ד צמח גרין (לאשה), טו"ר יעקב מנדל (לאיש).

למדור זה ראו גם פס"ד 8.

ביטול גט

8. כשרות גט לאור תביעה להגדלת מזונות שהוגשה לאחר הסכם גירושין.

בית הדין הרבני הגדול:
הרב אליהו אברג'יל - יו"ר
הרב אליהו היישריק - דיין
הרב א. אהרון כץ - דיין

העובדות:

מדובר בפס"ד שפורסם במאגרים במלואו ומפאת חשיבותו הבאנו את תקצירו כאן. הצדדים חתמו על הסכם גירושין בו נקבעו דמי מזונות. עוד נקבע כי כל התדיינות בנוגע לקטינים או להסכם תהיה בבית הדין הרבני. כשנה וחצי לאחר הגירושין, הגישה האשה תביעה להגדלת מזונות בבית המשפט לענייני משפחה ושם חויב הבעל בסכום גדול משמעותית. הבעל טוען להפרת ההסכם וביטול הגט, שכן אילו ידע שהאשה תפר את ההסכם, לא היה נותן גט ולפיכך, לטענתו, הגט מוטעה. בית הדין האזורי עיכב את האשה מלהינשא וחייב את האשה בהשבת כספים לבעל. על כך הגישה האשה ערעור.

נפסק:

הדעות נחלקו בערעור, ועל כן נפסק כדעת הרוב. דעת המיעוט - **הרב אברג'יל**: דעת המיעוט דחתה את הערעור, תוך התייחסות לנושא ביטול הגט בלבד. נקבע כי משהבעל סבר שעל ידי ההסכם הוא השיג את רצונו וחפצו והתברר שהוטעה, הרי שההלכה היא שהגט מוטעה ופסול. נקבע כי בעת הגירושין, מזהיר מסדר הגיטין את הצדדים שלא יהיו קשורים ביחד בשום דבר לאחר הגירושין. הדין מצטט את מקרה הגט מוינא, שם חשש הבעל, שהיה חולה, שימות ואשתו תזדקק לחליצה. לפיכך, הסכים לתת גט לאשתו לאחר שהתחייבה שאם יבריא, תחזור להינשא לו. משהבעל הבריא והאשה סירבה לחזור אליו,

העובדות:

בני הזוג נשואים שנים רבות, אך חיי הנישואין שלהם עברו מעלות ומורדות. האשה עזבה את הבית והיא מתגוררת היום בחו"ל. הצדדים ערכו שני הסכמי ממון בשנות התשעים אשר קיבלו תוקף פס"ד בבית המשפט, ובהם נאמר כי הרכוש יחולק בשווה במקרה של גירושין.

הבעל הגיש תביעת גירושין ולה כרך תביעת רכוש. הוא ביקש בה כי הרכוש הרשום על שמו יינתן לו בלבד, זאת משום שהאשה היא מורדת. לאחר ארבעה חודשים הגישה האשה תביעה לבית המשפט לאכיפת הסכם ממון. פסקי הדין דנים בשאלה למי נתונה הסמכות לדיון ברכוש.

נפסק: באזורי:

לדברי ב"כ הבעל הסמכות נתונה לביה"ד. על האשה היה לטעון בנושא הסמכות בפני בית הדין כאשר הוגשה תביעת הגירושין אך היא לא עשתה כן במשך ארבעה חודשים ורק כאשר פתחה תביעה בבית המשפט טענה שהסמכות היא בידי בית המשפט. לדבריה הבעל בכמה סעיפים בתביעה ציין את נושא ההסכמים הקודמים בין הצדדים והיא מצהירה כי לא ביקשה לבטל את ההסכמים. זאת ועוד, בתביעת הבעל כלל לא עלתה שאלה על פרשנות ההסכמים ולכן אין מקום לפנות לבית המשפט שאישר אותם. מאידך היא טוענת שב"כ האשה תחת הכותרת של אכיפת ההסכמים השתיל תביעות רכושיות כגון איזון משאבים לפי חוק יחסי ממון, סעיף 8. הבעל טען כי האשה נטשה אותו לפני חמש שנים ונסעה לחו"ל ולכן יש לראות בה מורדת על כל המשתמע מכך. לדברי ביה"ד עולה תמונה ברורה ולפיה, בין היתר:

"צודקת ב"כ הבעל כי ע"פ בג"ץ 8578/01 חליוה נ' חליוה ערכאה המאשרת הסכם ואף נותנת לו תוקף של פסק דין אינה רוכשת סמכות נמשכת לדון בפרשנות ההסכם או אכיפתו. קביעה משפטית זו אושרה בפסקי דין רבים, ולאחרונה אף בפסק דין בבג"ץ 6929/10 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול (2013). גם לפי הגישה שמתן תוקף של פס"ד להסכם בשונה מאישור הסכם גרידא מחייב סמכות נמשכת לערכאה המקורית בגלגולים המאוחרים, הרי נפסק בע"א 167/63 ג'ראח נ' ג'ראח... שריחוק השנים והנסיבות בין פסק הדין המקורי לבין הסכסוך הנוכחי עשוי להקים עילה השוללת סמכות נמשכת. על עמדה זו חזר בית המשפט העליון בבג"ץ 4111/07 פלונית נ' פלוני. במקרה דנן עברו שנים רבות מאוד מאז פסק הדין של בית המשפט המחוזי שאישר את הסכם הממון שבין הצדדים, ובנסיבות העניין אין לבית המשפט כל יתרון על בית הדין.

לאחר פרוד של חמש שנים ויתר הנסיבות שתיארו הצדדים ברור כי תביעת הגירושין כנה. כמו כן העניינים שכרך הבעל נכרכו בכנות וכדין מתוך רצון להגיע להכרעה יעילה בכל העניינים הכרוכים בגירושין. משכך ברור לחלוטין שהבעל באמצעות בא כוחו נהג כדין בתביעת הגירושין ובכריכה של שאר הנושאים שהעלה, דהיינו מזונות האשה והרכוש המשותף ומשכך אין ספק כי הסמכות נתונה לבית דין זה מאחר והוא הקדים ופנה

סכום המזונות הנמוך שנקבע הביא את האם להגשת תביעה להגדלת מזונות ואין לבוא אליה בטרזוניה. מדובר באם המבקשת להביא אוכל לפי הטרף, ועל כן לא ניתן להאשימה שאין היא מכבדת הסכמים. הדבר הכתיב הגשת תביעה, אף אם הוסכם בזמנו אחרת, מה עוד שאין זה בגדר סוד כי הלחץ שבו הייתה נתונה האם להשיג את הגט, הכתיב את תנאי ההסכם, גם אם אינם טובים לאשה ולקטינים.

בית הדין מוסיף כי דנים הם על שלב ה"ביצוע" של הסכם הגירושין. על פי פסק הדין של בית הדין קמא, ייווצר מצב בלתי אפשרי, לפיו כל הוראה שנמצאת בהסכם ואחד הצדדים אינו מבצעה, תביא לידי ביטול הגט. כך, למשל, אי תשלום מזונות או אי קיום הסדרי ראייה. המצב שיווצר כתוצאה מהלכה זו של בית הדין קמא היא של "תוהו ובוהו", שכן כל גט שניתן על סמך הסכם, יהיה בפועל "גט על תנאי".

לאור כל האמור, קובעת דעת הרוב כי הגט הוא גט לכל דבר וענין, ללא קשר לביצוע או אי ביצוע הסכם הגירושין. לאור כל האמור לעיל, פוסק בית הדין, בדעת רוב, כי הגט כשר ללא כל פקפוק וכי האשה אינה מחויבת להחזיר לבעל כל סכום שהוא.

תיק מס' 841246/4

ניתן ביום כ"ז סיון תשע"ד (25.6.14).

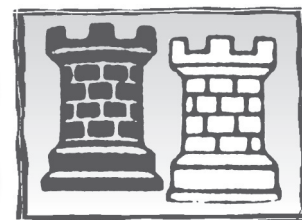
הופיעו: עו"ד עדי רז עו"ד שי זילברברג ממרכז רקמן (לאשה),

טו"ר יהושע זנד (לאיש).

למדור זה ראו גם פס"ד 5.

פסה"ד מתאים גם למדור תנאים למתן הגט.

מאבקי סמכות

9. סמכותו של בית הדין לדון בתביעת רכוש כרוכה כשיש הסכם ממון שקיבל תוקף של פס"ד בבית המשפט לפני שנים רבות; שאלת כנות הכריכה כאשר הסכמי ממון לא נזכרו בפירוט בתביעה.

בית הדין הרבני חיפה:

הרב ישראל שחור - אב"ד

הרב דוד שני - דיין

הרב מנחם האגר - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב אליהו אברג'יל - יו"ר

הרב אליהו הישיריק - דיין

הרב א. אהרן כץ - דיין

בין הצדדים, אך הוא ציין במפורש שהיו ביניהם הסכמים. מאחר שברור כי במהלך ההתדיינות היה צורך להגיש את ההסכמים שהבעל הסתמך עליהם בכתב תביעתו, בסעיפים... הרי אין מקום לקבוע כי הכריכה אינה כנה, שכן בסופו של דבר ברור כי ההליך היה מוביל לידי קיום דין אמת בין הצדדים. על פי האמור דוחים את הערעור".

באזורי: תיק מספר 900523/3, ניתן ביום ד' אייר תשע"ג (14.4.13).
בגדול: תיק מספר 938488/1, ניתן ביום ו' תשרי תשע"ה (30.9.14).
הופיעו: ע"ד זאב הבר (לאשה), ע"ד טל איטקין (לאיש).

**פסק הדין מתאים גם למדור עילות גירושין.
פסק הדין דן גם בנושא רכוש.**

10. תביעה לביטול הצהרת אבהות.

**בית הדין הרבני החיפה:
הרב יצחק שמואל גמזו - דיין
הרב יצחק אושינסקי - דיין
הרב ישראל דב רוזנטל - דיין**

**בית הדין הרבני הגדול:
הרב אליהו אברג'יל - יו"ר
הרב אליהו הישריק - דיין
הרב א. אהרן כץ - דיין**

העובדות:

לפני כ-12 שנה הכיר התובע באבהותו על העובר בפני ראב"ד חיפה דאז. בפסה"ד נאמר שהתובע מצהיר כי ההיריון ממנו נופסק כי העובר הוא ילדו לכל דבר פרט ליבום וחליצה. כמה ימים אחרי ההצהרה התחתנו הצדדים. שלושה חודשים אחרי החתונה התגרשו הצדדים. הבעל הודה שאכן הצהיר כי ההיריון ממנו אך טוען כי אמר זאת רק משום שאחרת לא היה יכול להתחתן (מדן מעוברת חברו).

אחרי הגירושין נחתם בין הצדדים הסכם בו התובע התחייב למזונות הילדה ע"ס 1,500 ש"ח לחודש. הנתבעת הגישה תביעה לאכיפת הסכם מזונות והתובע הכחיש בבית המשפט את היותו אבי הבת. בית המשפט הורה כי התביעה צריכה לידון בביה"ד. הצדדים הציגו מסמכים שונים וטענו טענות שונות להוכחת טענותיהם.

נפסק:

באזורי:

הרב אושינסקי (בהסכמת חבריו להרכב): ממכלול הנסיבות והמסמכים שהוצגו לבית הדין אין ודאות האם אכן הנתבעת דוברת אמת בטענתה שהתובע הוא האב, אולם אין כל טעם להיכנס לברור הדברים בעקבות הצהרות התובע וכפי שיפורט להלן.

הבית יוסף (אה"ע סוף סימן עא) הביא בשם הריב"ש כי אדם

לבית הדין חודשים רבים לפני שהאשה פנתה לבית המשפט. כמובן שכאשר יתקיים דיון, בית הדין יאפשר לכל צד להעלות את טענותיו לגופם של דברים ואין ספק שבית הדין יתן את המשקל הראוי להסכמים הקודמים החתומים על ידי הצדדים ואשר קיבלו תוקף משפטי".

בגדול:

בערעור חוזר ב"כ האשה על טענותיו כי יש לראות בתביעת הבעל משום תביעה לביטול הסכם, וכי מדובר בהסכם שיש בו כדי להשפיע על זכויות צד שלישי, וכי לא מדובר בתביעת גירושין כנה. מנגד טוען ב"כ הבעל כי לא מדובר בתביעה לביטול הסכם, וכן כי הזכיר את הסכמי הממון שבין הצדדים ועל כן מדובר בתביעת גירושין כנה.

ביה"ד קובע כי לא נכון הוא שהבעל ביקש לבטל את ההסכם. כל שטען הוא שבשל נסיבות מיוחדות יש להשאיר לו את הרכוש הרשום על שמו. זכותו של הבעל להעלות טענה כזו בבית הדין על פי סעיף 8 לחוק יחס"מ, ואין הדבר שקול לביטול הסכם. יש גם לדחות את הטענה לפיה יש כאן השפעה על זכויות צד ג'. מדובר כאן בחלוקת רכוש בין בני זוג, וצדדים שלישיים יוכלו לתבוע אותם ללא קשר לחלוקה זו.

עיקר הדיון הוא בשאלת כנות הכריכה. עיקר טענתה של האשה בעניין זה הוא כי הבעל העלים את הסכמי הממון מתביעתו, טענה שהבעל דוחה. "אכן, שאלת כנות הכריכה היא שאלה עובדתית במהותה הנבחנת על רקע נסיבותיו המיוחדות של כל מקרה, והיא קשורה קשר הדוק לחובה הכללית לנהוג בתום-לב. בהתחשב בכך, היעדר פירוט ממצה של מלוא הנכסים בתביעת הגירושין ושאלת ההשפעה של מחדל זה על כנות הכריכה מחייבים בחינה מהותית בכל מקרה לגופו על-פי נסיבותיו האינדיווידואליות. היעדר פירוט ממצה של מלוא הנכסים של בני-הזוג לא ילמד על פגיעה מהותית בתום-הלב הדרוש לשם הוכחת כנות הכריכה, למשל כאשר התובע נמנע מלפרט בכתב-תביעתו חלק קטן בלבד מהרכוש השנוי במחלוקת, והחסר עשוי לבוא על תיקונו במהלך הדיון בפני בית-הדין (בג"ץ 5747/03)... אף שהבעל סתם ולא פירש אלו הסכמים עשו הצדדים ומה נאמר באותם הסכמים, והוא לא צירף את ההסכמים לכתב התביעה - ועדיף שהיה נוהג אחרת - אין לומר כי חיסרון זה מגיע לכדי חוסר כנות, שהרי ברור כי במהלך הדיונים יידרש הבעל להציג את ההסכמים אליהם ציין בכתב התביעה. יתרה מזו: בטענותיו בסעיפים שצוינו לעיל תומך הבעל את תביעותיו שלו בהסכמים אלה ואם כך - אי אפשר לומר שהוא התכוון להעלימם מידיעת בית הדין... בעל-דין המגיע לשעריו של בית הדין ומבקש לכרוך את הנושא הרכושי בעניין הגירושין צריך להביא לפני בית הדין את העובדות הדרושות לצורך הכרעה אמתית בסכסוך. אין זה אומר כי עליו להעלות את כל פרטי הפרטים כבר בכתב התביעה, ואין זה אומר כי עליו להיות ער לכל טענה אפשרית של הצד שכנגד שייתכן שייבקש להתנגד לסמכות בית הדין... ולעניין שלפנינו: כאמור, בכתב תביעתו של הבעל פורטו כל הנכסים, אלא שהבעל לא צירף לתביעה את הסכמי הממון שהיו

בגדול: תיק מספר 924709/1, ניתן ביום י"א בתמוז תשע"ד (9.7.14).
הופיעו: עו"ד מאיר אזוט (לאשה), עו"ד שרין סולן (לאיש).

**פסק הדין מתאים גם למדור סדרי דין.
פסק הדין דן גם בנושא מזונות ילדים.**

11. תביעת מדור ספציפי כאשר הרכוש נידון בבית המשפט היא תביעה טורדנית שלא ניתן לדון בה.

**בית הדין הרבני אשקלון:
הרב א.אהרן כץ - יו"ר
הרב ישי בוכריס - דיין
הרב אליהו אריאל אדרי - דיין**

נפסק:

בהחלטת בית הדין מתאריך כ"ה באייר התשע"א (29/5/2011) נאמר שלא זו בלבד שאין קיימת החלטה של בית המשפט שאין בסמכותו לדון, אלא שישנה החלטה שניתנה על ידי בית המשפט העוסקת בנושא זה. לאור זאת הוחלט שהדברים ברורים שאין לבית דינו סמכות לדון בעניין המדור הספציפי.

בתאריך ג' סיון התשע"א (5/6/2011) הונחה על שולחן ביה"ד בקשת ב"כ הבעל לדחיית תביעת האשה ולחיובה בהוצאות הדין ובשכ"ט עו"ד. דחיית התביעה נעשתה כבר מבעוד מועד כאמור בהחלטה הנ"ל, ובאשר לחיוב בהוצאות, אין בליבו של ביה"ד ספק כי התביעה שהוגשה כנגד הבעל היא טורדנית, היה ראוי שלא תוגש כלל ומשהוגשה דינה להידחות על הסף. בית הדין מחייב את האשה לשלם לבעל הוצאות משפט בסך 1,500 ש"ח.

יעויין פד"ר כרך י' עמ' 16-5 שם מרחיב את היריעה מתי בית הדין מחייבים הוצאות משפט.

תיק מספר 839578/1.
ניתן ביום ד' בסיון התשע"א (6.6.2011).
הופיעו: עו"ד אורי צפת (לאשה), עו"ד ענבר לב (לאיש).

**פסק הדין מתאים גם למדור סדרי דין.
פסק הדין עוסק גם בנושא רכוש.**

המצהיר ומודה שהוא אביו של ילד, אפילו שנולד מפנויה, חייב הוא במזונותיו. כן, אף אם האב חוזר בו מהודאתו - ונמצא שיכול הוא לעשות כן לפי כללי ההלכה בדיני הודאת בעל דין ואמתלא - הרי שאם התחייב מפורשות במזונות הילד בידעו כי אכן אינו אביו, הרי שחייב עצמו לזונו מדין התחייבות, כדין אדם שמתחייב לזון חברו (שו"ע חו"מ סימן ס') או לזון בת אשתו (שו"ע אה"ע סימן קי"ד), שחייב לזונם אף שאין לו חובה לזונם אלמלא התחייבותו.

בנד"ד אין נפק"מ לשאלה האם התובע הינו האב הביולוגי של הבת או לא, וזאת מחמת שתי סיבות. ראשית, הודאת האב בעבר כי זו בתו לכל דבר (הכרת אבהות בפני ראב"ד חיפה) הינה כהתחייבות שקיבל על עצמו לזון את הבת. לטענתו, אף בעת שהכיר באבהותו על הבת, ידע שזו לא בתו, כך שלא הוטעה בהתחייבותו, אלא שהבין שרק כך יוכל להינשא. הוא בחר להתחייב בהתחייבות כבדה זו כדי שיוכל להינשא לאשה בה חפץ, וכן משום שהבין כנראה שילדה זו תהיה כבתם של הזוג ולכן הסכים להתחייב לזונה.

בנוסף, ההסכם שנחתם בין הצדדים הינו התחייבות נוספת למזונות הילדה. בהסכם הנ"ל לא מוזכרת כלל העובדה כי התובע הוא אבי הבת, כך שלמרות שהתובע הבין, לשיטתו, כי הוא לא אבי הבת, התחייב הוא לה בהתחייבות מיוחדת, כדין אדם שמתחייב לזון את חברו.

מכוח ההתחייבות הראשונה היה מקום לדון כמה מזונות יתחייב לה, אולם לאור ההתחייבות השנייה, בה התחייב לסך של 1,500 ש"ח בחודש, נראה שאף גובה ההתחייבות הינו ברור.

בית הדין דוחה את טענת התובע כי לא היה שפוי בדעתו בעת התחייבותו, משום שאין כל עילה או בסיס לטענה זו, שכן לא הומצאה כל ראיה כי בעת שתי התחייבויותיו של התובע, שניתנו בפרקי זמן שונים ומרוחקים, לא היה התובע בדעתו.

בית הדין גם דוחה את טענת התובע כי הוא נעדר סמכות באשר להצהרת אבהות, שהרי ידוע כי אמנם הצהרות כאלו - שאינן אגב נישואין, אינן בסמכות בית הדין - אך הצהרת אבהות אגב נישואין ובגינם, הינה בסמכותו המובהקת של בית הדין, ומעשים שבכל יום שזוגות העומדים לפני נישואין, ולהם ילדים מחוץ לנישואין או שהאישה מעוברת מהמיועד להיות חתנה, נשלחים לביה"ד טרם נישואיהם להצהיר אבהות בפני בית הדין.

בגדול:

ביה"ד דוחה את הערעור שהרי המערער הצהיר בביה"ד ובכל המסמכים שהיא בתו, והלכה ברורה היא (שו"ע אה"ע סי' עא סע' ד): "הבא על הפנויה וילדה ממנו אם הוא מודה שהילד ממנו חייב לזונו".

לא יעלה על הדעת שאדם יתחייב בפני ערכאה מסוימת ולאחר מכן יטען שלא היה מודע או לא היה בדעתו בעת ההתחייבות, שא"כ נמצאנו מבטלים כל התחייבויות שבעולם.

באזורי: תיק מספר 541122/3, ניתן ביום י"ב בכסלו תשע"ג (26.11.12).

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן בפקולטה למשפטים שבאוניברסיטת בר-אילן הוקם מתוך רצון להשפיע על מעמד האשה בחברה הישראלית באמצעות קידום ידע ומחקר ודרך פעילות מעשית וישומית.

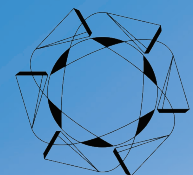
המרכז עורך ומפרסם מחקרים וניירות עמדה בנושאים הנוגעים לנשים בישראל ומעמדן, מפרסם פסקי דין רבניים, פועל לשינוי חברתי על ידי יזום וקידום חקיקה ושינוי מדיניות ציבורית. כמו כן עורך המרכז כנסים בתחום דיני המשפחה וביניהם הכנס השנתי לענייני נשים, משפחה ומשפט בישראל, ופרויקטים שונים, כגון פרויקט פא"י (פיקוח אכיפה וישום). המרכז תומך ושותף פעיל במאבק למען העגונות ומסורבות הגט בין היתר באמצעות פעילות ב"עיקר" - הקואליציה הבינלאומית לזכויות העגונה ומסורבת הגט. במסגרת מעורבותו בחברה הישראלית ותרומתו לה מממן המרכז את ייצוג המשפטי של נשים בבית הדין הרבני ובבית המשפט לענייני משפחה. הסיוע המשפטי מתבצע במסגרת קורס קליני לסיוע משפטי בפקולטה למשפטים, הכולל לימוד תיאורטי ועבודה מעשית בליווי התיקים המשפטיים.

טל: 03-5318895
פקס: 03-7360499
אתר: www.rackmancenter.com
דוא"ל המרכז: rackman.center@mail.biu.ac.il

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן
רמת-גן 52900
דוא"ל המערכת: dvd@rackmancenter.com

מרכז צדק לנשים הוא ארגון משפטי ציבורי שמטרתו לקדם ולהגן על זכותן של נשים לשוויון, לכבוד ולצדק בדין הדתי במדינת ישראל. מאז 2004, מייצג המרכז לקוחות במקרים של עגינות, ממזרות וגירור. החזון של המרכז הוא מדינה יהודית ודמוקרטית שאיננה מתפשרת על עקרונות דמוקרטיים וזכויות אדם לצד שמירה על מורשת ישראל. פרויקט הדגל של מרכז צדק לנשים הוא תביעות נזיקין כנגד סרבני גט. אנו שמחים לחלוק מניסיונינו עם עורכי דין ולהעניק ייעוץ וסיוע משפטי ללא תשלום בתיקים המקדמים את החזון שלנו.

CENTER FOR WOMEN'S JUSTICE
מרכז צדק לנשים

דוא"ל המרכז: cwj@cwj.org.il
אתר: www.cwj.org.il

מרכז צדק לנשים
עמק רפאים 43, ירושלים 9314102.
טל': 02-5664390 פקס: 02-5663317